

Sønderborg

Sønderborg Lodseri blev antagelig grundlagt i 1836. For i dette år fastsatte lodsvæsenet et “Speciel Reglement og Taxt for Sønderborg-, Kegnæs- og Birk Lodseri”. Reglementet fyldte 25 sider og var skrevet på dansk og tysk. Fotoet ovenfor viser et udsnit af havnen i dag. Foto: Sønderborg Havn.

Nedenfor et koloreret postkort fra Sønderborg, der viser udsigten over Christian d. X's bro til den del af Sønderborg, der ligger vest for Als Sund. Foto: Lokalthistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Postkortet viser havnens anden side med jernbanespor langs kajen samt det gamle Hotel Danmark. Nedenfor ses Sønderborgs gamle havnekontor og Sønderborgs delvist ødelagte moler efter 1864.

Sønderborg Havn er en erhvervshavn, hvor erhvervstrafikken har første prioritet i dag. Havnen kan besejles af skibe, der er 200 m lange og har en dybgang på 9,5 m.

Egnens mange seværdigheder tiltrækker op til 100 lystsejlere i døgnet om sommeren. De ligger ved den gamle havnekaj og i Sønderborgs lystbådehavn, der har 650 bådpladser. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg/Dybbøl.

Sønderborg Havn med Dybbøl Mølle i baggrunden i begyndelsen af 1900-tallet. Sønderborg Havn i slutningen af 1800-tallet. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Sønderborg Havn i slutningen af 1800-tallet. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Overfor ses den nye bro, skibe og jernbanen i 1950. Til venstre ses pontonbroen i 1920. Museet på Sønderborg Slot har lodsregnskaber fra Flensburger Tonnenprotokol 1822-1864. Og i 1836 opstod det lodseri, der er nævnt på første side og senere blev opdelt, bl.a. i Sønderborg Lodseri. I 1922 indgik Danmark og Tyskland en traktat, som fastslog Sønderborglodsernes rettigheder til at lodse i Flensborg Fjord og i Sønderborgbugten. Sønderborg Lodseri blev oprettet i 1920. Den 1. oktober 1984 indregistrerede havnefoged Lass Andersen et lodseri, men stadig med navnet Sønderborg Lodseri.

Søfartsbyen Sønderborg havde også et større skibsværft, Hans Heinrich Hauschilds Værft, der blev etableret i 1757. Skibsværftet byggede i Hauschilds ejertid, der varede fra 1843 til 1876, 63 skibe. Hauschild var også med til at bygge pontonbroen over Alssund, der ses på de to billeder. I begyndelsen af 1880'erne, hvor sejlsskibsepoken ebbede ud, ophørte skibsværftet.

Fotos: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Efter genforeningen i 1920, hvor den dansk-tyske grænse også blev trukket i Flensborg Fjord, opstod der en livlig trafik, bl.a. fra 1950'erne af de såkaldte spritbåde, hvilket fotoet med både, busser og biler langs kajen illustrerer. Det toldfrie salg blev bremsset af EUs regler i 1999.

Sønderborgs store opland var af stor betydning for havnen, hvilket understreges af toldboden på fotoet til venstre. Den store toldbod blev opført i 1926 og afløste en tidligere toldbygning opført i 1856. Men den nye toldbodbygning fik et kort liv. For bygningen blev revet ned i 1975. Fotos: Historisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Sønderborg Slot blev bygget som en borg i første halvdel af 1200-tallet, og her sad Christian II til fange fra 1532 til 1549. I årene 1852-1864 var slottet dansk kaserne og senere en preussisk infanterikaserne til 1919. Efter genforeningen i 1920 blev slottet solgt til staten. Herefter blev slottet indrettet som et museum, der i tre etager fortæller om grænselandets lange historie og kulturhistorie. Rigsarkivet opbevarer dog Sønderborg Lodseris journaler og breve fra 1920 til 2005. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl, ca. 1855.

Sønderborg Lodseri fik i 1946 bygget den lodsbaad, der ses ovenfor. Lodsbaaden var 8 m lang og 2,6 m bred. I 1950'erne begyndte der at komme mere gang i samfundet. Så Jørgen Skov, der var havnefoged i Sønderborg fra 1957 til 1981, kunne i en længere periode opnå at beskæftige to fastlodser.

Fra 1981 til 2004 var Lass Andersen havnefoged i Sønderborg Havn. Men han ønskede at blive kaldt havnemester. Lass Andersen er kendt som en af nutidens bedste skibsportrætmalere, dvs. malere, der gengiver et skib så nøjagtigt som muligt. Genren var kendt i 1700- og 1800-tallet og anses for at være en udløber af marinemaleriet og var udbredt, indtil det blev fortrængt af fotografier. Lass Andersen har malet skibe på havet og i havne, ofte med en lodsbaad i motivet, og har udstillet mange steder. Han er optaget i værket "The Dictionary of Sea Painters of Europe and America", der tæller malere som fx William Turner og C.W. Eckersberg.

Lass Andersen stod til søs som 15-årig skibsdreng på S/S Hanne Schou. I de følgende år bragte forskellige skibe i den danske handelsflåde ham vidt omkring i verden, bl.a. som kaptajn i A.P. Møller. I 1981 fik han lodspatent og fra lodseriet i Sønderborg Lodseri havde han ret til at lodse fra Åbenrå og Årø i nord til Kiel i syd, og han fortsatte med at lodse frem til 2007. I de mange år oplevede han at lodse kongeskibet Dannebrog næsten 30 gange, fordi Gråsten Slot har fungeret som sommerbolig for den kongelige familie siden 1935. Lass Andersen har givet tilladelse til at bringe nogle af hans mange malerier på de næste sider.

Skrevet af Danmarks Lodsmuseumsforening

Sedov og damperen Alexandra malet i 1993, 100 x 70 cm, nederst Dannebrog malet i 1996, 125 x 85 cm.

Som mangeårig kaptajn på Mærskflådens skibe og havnelods har Lass Andersen både malet Mærsk-rederiets skibe og bugserbåde og andre rederiers skibe samt færger og flere lodseriers lodsbåde. Malerierne, der har meget forskellige motiver, fortæller om Lass Andersens store viden om skibe.

Ovenfor ses supertankeren Ellen Mærsk, som trækkes ud fra Lindøværftet og Odense Fjord af en sværm af bugserbåde, dirigeret af lodser; motivet er malet i 1998 og måler 100 x 150 cm.

Nedenfor ses en boreplatform i det norske olie- og gasfelt Troll i Nordsøen omgivet af mange skibe; motivet er malet i 1996 og måler 150 x 100 cm.

Ovenfor ses Skaw Pilot fra Skagen på vej til Elo Mærsk ud for Skagen malet i 1998, 100 x 70 cm.

Nedenfor ses Karen Mærsk på Atlanterhavet malet i 1986, 50 x 35 cm.

Her ses sejlskibet Antigua med Årø og Årøs fyrtårn i baggrunden malet i 2002, 70 x 50 cm

Minelæggerne Sjælland, søsat i 1964 og Møen, søsat i 1963 og malet i 1995, 100 x 70 cm.

Ovenfor ses kongeskibene Dannebrog og Norge med Sønderborg Slot i baggrunden. Malet i 1998, 160 x 90 cm. Nedenfor ses kongeskibet Dannebrog og skoleskibet Danmark med Sønderborg Slot i baggrunden. Malet i 2010. Lods båden er med på begge motiver.

Maleriet af fragtskibet Almen vidner om, at nogle skibe bærer præg af mange års brug og manglende vedligeholdelse. Malet i 2003, 70 x 50 cm.

Nedenfor ses et finsk skoleskib, Viking, bygget i 1906 på B&W. Det er malet efter et fotografi, der er taget, da Viking blev bugseret ud fra skibsværftet af Københavns Lodseris lodsbåd "Lodsen". Maleriet måler 100 x 70 cm.

